

D. HARET ȘI ȚĂRANII

Nu mă ocup aici, nici de faptul că «mulți liberali au fost printre aceia cari au provocat răscoalele țărănești» (Epoca) după cum nu mă ocup, nici de faptul că ciocoi conservatori sunt cauza răscoalelor.

E vorba de altceva. E vorba de niște briliante de poveți și de idei patriotice, cu cari cuvioasa «Epoca» și toate ziarele conservatoare, au nestrămutata dorință, de a servi țara și în special pe țărani. După multă bătae de cap, găsește și denunță în fine, pe cel mai mare dușman al țărâniei și prin urmare al țării și al neamului, pe d. Haret; motive de acuzare? Berechet. Vel mai principal punct de acuzare, în baza căruia trebuie imediat trimes în exil, dacă nu la ghilotină, este că din scrierile sale sociale, ar reeși, că se cuvine și țăranilor o oarecare parte, din pământul strămoșesc, de ei apărat, de ei brăzdat, de ei muncit cu toate sudorile din lume și încăput azi pe mâna tuturilor ovreilor și tuturilor grecoteilor, – ca să nu mai vorbesc de d-voastră, d-nilor Boeri, cari ați cotropit cât ați putut, folosindu-vă de neputința și neștiința țăranilor, neștiință și întuneric în care vă căsniți vecinic să-i țineți.

Și'n urma acestei constatări țărânie s'au și grăbit să ia acest pământ!; «cum»? (se întreabă și răspunde Epoca) «cum știu țărânie să ia» (tot așa cum știu și boierii să dea), mai fiind îndemnați la aceasta (după Epoca), de învățători și preoți, cari aveau ordin de la d-l Haret! „îmbrăcați în odăjdii, cu crucea într'o mână și cu clondirul plin cu gaz în altă mână”.

Unde ia-ți descoperit, unde i-ați găsit dv. pe acești învățători și preoți îmbrăcați în odăjdii cu cruci și clondire de gaz în mâni? Spuneți-ne și nouă; dații pe mâna justiției și cum de a-ți tăcut până acum!? Ori aveți vedenii, visați sub impresia celor petrecute anul trecut în Rusia, sau – și ăsta-i mi se pare adevărul – voiți întradins să visați așa.

Și apoi, măi adaogă Epoca, «Omul școalei» e de vină și «în nici o țară din lume nu s'ar tolera»... «și este cu atât mai primejdioasă o asemenea promiscuitate la noi, popor care nu ne-am îndeplinit încă aproape nici una din *aspirațiunile noastre naționale*»... D-tră aspirații naționale!?

Ia vedeți c'ați greșit; v'a luat gura pe dinainte; poate a-ți voit să ziceți aspirațiuni internaționale. Astea da! Le cunoaștem: „Pester Lloyd, etc., etc.

Și mai cunoaștem un soi din „aspirațiunile noastre naționale”.

Când vi se rupea inima de durere, mai anul trecut, pentru macedoneni și organizarăți acele faimoase meetinguri, cu minunatele afaceri «Naționale» ale celor cari erau port-drapeliștii mișcării și tot atât de minunate și ingenioase afaceri politice ale D-stră.

Mâine, poimâine, să puteți striga naivilor și neștiutorilor, că partidul conservator este cel mai patriotic și mai naționalist; a voit și voește să cucerească Macedonia, dar nu-l lasă «trădătorii de neam»: Liberalii.

În entuziasmul meu sincer de student am luat parte activă la acele Meetinguri, până am prins firul adevărului și anumitele semne convenționale –

le cunoașteți și d-tră –: «omul cu barbă¹» etc. – Când m'am retras c'o lecție și c'o convingere.

Ei d-lor, să știți că toate astea sunt mofturi și nimicuri.

Nu vă mai merge.

Luați alt drum. Vă faceți de răs și'n străinătate (ca'n țară...) cu astfel de politică „națională”, ignorând și înlăturând cu desăvârșire – tocmai în aceste împrejurări din țară cunoscute în străinătate destul de bine: – chestiunea agrară și robia economică a regatului, de cari atârână viața și tăria acestui neam, pe care d-tră – ca distracție sau cu scopuri personale și familiare – vreți să'l întregiți (!) cucerind Macedonia... și poate mai e rost și de ceva moșii!; înlăturați și nu v'atingeți ca de ciuma de aceste chestiuni și prohodiți cât e ziua de mare în jurnalele d-tră pe biata Macedonia.

Să nu credeți, că cu astfel de «Naționalism», ne mai puteți arunca praf în ochi, ca să nu vedem prăpastia de sub picioarele noastre, în care D-stră, voiți să ne aruncați ca să scăpați de noi – cari îndrăsnim să spunem c'avem cel puțin dreptul la viață în țara noastră – și să vă colonisați latifundiile (cari au perdut Imperiul Roman și o să peardă și Regatul Român), cu Harapi de muncă (cum amenința mai deunăzi o beizadea) și cu jidani de speculă în dosul cărora să vă jucați jocul,

Și mai la vale «Epoca»:

«De sigur că educațiunea națională, (așa cum se deduce din actele naționale ale conservatorilor) este pentru noi o chestie de prima importanță...» și învățătorii și preoții, cari nu trebuie să aibă alt rost după «Epoca» de cât să facă «ca fiecare suflet de român să crească în dragostea aspirațiilor naționale», nu sunt la înălțimea lor, nu sunt instrumente bune de lucrat pentru «o asemenea operă» națională!

– Ei sunt cauza tuturor relelor din țară, ei sunt cauza sărăciei, mizerii și prin urmare a răscoalelor și aceasta din cauza «școalei rele» căpătate de sus de la «omul școalei»!

În fine, vor boerii, în slujba cărora este „Epoca”, vor ți țin cu orice preț ca învățătorii și preoții, să facă din școlari și din țărani, niște oameni cari să trăiască cu gândul la „aspirațiuni naționale” să nu se intereseze de nimic, decât de aceste „aspirațiuni” chiar dacă n'au ce mânca, și idealul pentru d-nealor ar fi, ca să aibă niște învățători și niște preoți, cari să-i deprindă pe țărani cu munca și cu „aspirațiunile naționale” dar fără demâncare, ca țiganul cu măgarul din fabulă.

Și apoi se mai vaetă boierii prin „Epoca” se vaita de zici – de nu i-ai cunoaște și n'ai ști cum se petrec lucrurile în țară – c'asa-i. Se vaită de lipsă de patriotism, se vaită de lipsa de patrioți (ca d-lor!) și multe d'astea?

Ei bine!

Nu știu ce să mai zic, sunteți...? s'au vă faceți? Și'mi vine, să cred și una și alta.

Apoi chiar așa de ar fi, cum ziceți D-tră.

¹ Fostul Prefect al Poliției

De ce nu vreți să înțelegeți, coconașilor, că nu poate să existe pe lumea asta patriotism fără patrie, fără o patrie reală, pipăibilă, care să existe, prin urmare.

Ori D-tră, cinstiți Boeri, știți prea bine că 60 la sută din țărani, n'au pământ nici pentru mormânt!

Care-i patria, pentru care și-a vărsat părinții lor sângele și pentru care în curând poate să li se ceară și lor să și-l verse!?

Și dacă credeți că nu sunt (dar eu mă prind că chiar în starea aceasta sunt mai patrioți de cât d-voastră) și poate să aveți, în parte, dreptate la această afirmație și dacă vreți cu orice preț să fie patrioți (în tot cazul nu ca d-voastră) dați-le întâiu Patria și apoi să le cereți.

În culmea disperării e «Epoca», când pomenește de politică la sate.

Zeflemizează și numește participarea țăranilor la viața politică, „lipsă de serioasă educație politică” a țării!

Ce nu vă convine?

Nu vă place!? Vă deranjează'n afaceri și'n combinații?

Vreți ca politica să se facă numai de tripourile d-niilor voastre, de unde să nu poată transpira nimic, unde o mână de oameni învârtește întreaga țară pe degete!?

Voiți ca să nu poată întreba nimeni – bunăoară – de milioanele mâncate cu prilejul «Expoziției Naționale» ca'n urmă să duceți femeii cu moravuri ușoare să joace de gât cu d'ai d-voastră – boierilor „patrioți” ce sunteți – cancanul în arenele rom ane?!

Și'n loc ca să fie aruncate în lacul Filaretului¹), un mare demnitar al trecutului Senat conservator, s'a înhămat la trăsură și-a tras ca boi până la eșire.

În astea constă patriotismul și naționalismul d-voastră.

Această batjocură a Expoziției Naționale o arătați numai ca o mostră de patriotizm și naționalizm cu care ne spargeți urechile.

Și fiindcă veni vorba de „marile serbări populare” de la Expoziția Națională, vă promitem c'o să vă mai servim câte-ceva – măcar de n'ar fi la mijloc altceva de cât această obrasnică îndrăsneală de a numi serbări mari «populare», urâtul bal mascat ce ați organizat la 16 Iunie a.c., în Expoziție.

Frumos gest a făcut augusta noastră suverană, refuzând invitația și numeroasele insistențe de a participa.

Și frumos exemplu și usturător răspuns și care va rămâne de veci înrădăcinat în mintea și inima poporului român – le-au dat iubiții noștri principii, jucând la braț cu țăranii în creierul munților Vălceni.

Să dea Dumnezeu să trăiască căci astfel de cârmuitori îi trebuie unui astfel de popor.

Băgați-vă mințile în cap și aflați că la serbări populare în țara noastră românească se joacă «brăulețul» și «sultănica» nu Kakje-valcul.

Și iar se mai jelește «Epoca» că li s'a insuflat (învățătorilor și preoților) «dorința de un trai mai bun» și-i pericol pentru țară!

Nu vă e rușine!?

¹ Cum odinioară francezii aruncară în Sena pe cocotele cari luând pe ofițerii germani de braț au trecut pe sub arcul de triumf, jignind amorul propriu național al francezilor cu adevărat patrioți

Să muncească bietul învățător din zi până'n noapte – unul singur cu elevii din cinci clase – pentru 80 lei pe lună și când cer și ei – ceea-ce d-voastră luați necerut – să li se mai adauge câți-va franci la această leafă și pentru această muncă, ale cărei greutăți d-voastră nu le puteți gusta nici odată, strigați că-i «pericol pentru țară!». Rușine.

Ne trebuie multe școli rurale, avem nevoie ca'n fiecare cătun s'avem câte-o școală, ia vă rog, pe d-tră, «patrioților», spuneți te școli rurale făcurăți cât stăturăți la guver- și numărul celor existente de drept și desființate de fapt (prin mutarea învățătorilor de acolo până acolo și trimeterea de învățători suplinitori pe la sate, a băeților de gimnaziu cu câte 4 clase, cari nu mai erau în stare a urma mai departe, ca să se joace cu ceilalți băeți pe care trebuia să'i învețe, - zic numărul acestor școli îl puteți preciza?

Știți cât de multe a făcut d-l Haret și vă închipuiți cât de multe o să facă și v'aruncați cuprinși de desnădejde ca fiarele sălbatice asupra sa.

Școalele rurale sunt interesele vitale ale neamului nostru și acolo-i viitorul țărănimii, al țării și al neamului.

Tot acolo loviți cu furie și d-tră, prin campania mizerabilă ca o duceți contra d-lui Haret.

V'am înțeles.

Campania ce o duceți contra d-lui Haret e campanie dusă contra țărănimii contra țării și a întregului neam românesc și nu vă vom lăsa, că nu d-voastră sunteți poporul cu care amenințați pe d. Haret, ci noi.

Trebue rupt odată cu trecutul.

În urma evenimentelor de tristă memorie – dar cari au pus realitatea în evidență – petrecute în țara noastră, în primăvara acestui an, aristocrațiunea și'n special proprietarii mari reacționari (căci sunt și dai-l'alți vre o câți-va și cari se pot număra pe degete) s'au înconjurat cu o aureolă de martiri, nepermițând în același timp nimănui, să rostească o vorbă de adevărații martiri, cari au înfundat mormintele și temnițele și tot atâți, de nu mai mulți, rămași pe urma lor făr'de nici un rost pe lume, vor avea aceiași soartă: mormântul.

Și de se găesc câțiva români adevărați, pătrunși adânc de grozăviile ce îndură patru din cinci părți ale țarei (prin însăși firea lucrurilor, cunoscută fiind organizația socială a țării noastre, astăzi) și întrezărind urmările fatale ale unei astfel de situații, cer, înmărmuriți de frica zilei de mâine, schimbarea organizației sociale, sar ca balaurii din toate părțile și strigă cât le ia gura: Nu, «aceștia sunt socialiști, anarhiști, revoluționari, vor să sdruncine temelia statului, etc.» și începe să fabrice la legende: „Generoșii vor să exproprieze pe proprietari” și alte multe de acest soi.

Ei bine, să se știe și să se înțeleagă odată, că cei cari cer această schimbare, nu vor nici greve, nici răscoale, nici revolte, cum strigă cei interesați, străinii și înstrăinații de neam din țară. Dar vor un singur lucru: vor ca acest neam țărănesc, în care se întrupează întreaga suflare românească, să nu moară cu zile, să nu moară înainte de vreme, mai are zile de trăit.

Și cât timp această organizație socială va continua să dăinuiască, o să avem nenorocirea, ca chiar noi, generația de azi, să fim martori la înmormântarea lui de veci, și-i păcat! E păcat să așteptăm acest sfârșit cu

măinile în sân. Cerem schimbarea acestei organizații sociale pe temeiul principiului ca, fiecare să fie stăpân absolut pe produsul muncii sale și nimeni să nu trăiască din munca altuia. Asta-i tot ce vrea orice om cinstit și în împrejurarea de față orice român adevărat și asta vrem și noi.

După cât ni se pare și după câte înțelegem, noi buzoenii, vedem un mare luptător pentru acest măreț ideal în d. Prof. Dr. C. Anghelescu, deputat, și suntem cu atât mai mândri cu cât el e alesul nostru al țărânilor. Să le ajute Dumnezeu la toți cei care vor apuca pe acest drum și să nu le ajute Dumnezeu, celor ce vor să împiedice sau să întârzie, realizarea reformelor radicale cerute de timp și de glasul dreptății.

**Un țăran din Vintileanca
Județul Buzău**